

Grenseland

NR. 3-2017 • MAI



MARKER



Marker

Innbyggere: 3.579
Areal: 413 km²
Kommunesenter: Ørje
Ordfører: Kjersti Nythe Nilsen (A)

LEDER

Kjenn din historie

Det heter seg at man ikke kan bygge fremtiden uten å kjenne historien. I Marker er interessen for lokalhistorie stor. En rekke arrangementer gjennom året har historisk tema. Det gis ut bøker og skrifter. Det holdes foredrag og folk lar seg fascinere av gamle bygninger, gamle biler, gamle bilder, historier eller annet fra tidligere tider.

I denne utgaven av Grenseland har vi en rekke artikler med historisk tilsnitt. Idrettslaget er 100 år og i den forbindelse er det mimret. Til stor glede for mange. Nilsen

Sport og Elektrisk er 100 år. I den anledning dukker mange minner opp. Vår lokale historieformidler Eilif Mosbæk kan nok en gang glede sine sambygdinger med en spennende historie om en mann som for noen tiår siden gjorde seg bemerket i lokalsamfunnet.

I forrige utgave trykket vi et maleri av en, for oss helt ukjent, «kunstner», Einar Sandmo. Det har resultert i en strøm av henvendelser. Mange husker Sandmo, og mange har bilder fra hans hånd. Responser viser at artikler som omhandler tidligere

tider er populære. Det er morsomt, interessant og viktig å kjenne sin historie. Vi kan ikke leve av nostalgi, men vi trenger den for å bygge vår fremtid.

Vi håper at også dagens unge finner lokalhistorie interessant. Husk at det vi gjør i dag, også en gang blir lokalhistorie. Det er Avisen Grenseland et bevis på. Det er i år ti år siden vi tok det første bildet av elevene som begynte på Marker skole. Om noen uker går de samme elevene ut av ungdomsskolen. Smårollingene er snart voksne. Bildene fra den gang er nå blitt lokalhistorie.

Sten Morten Henningsmoen

Senterpartiets Sten Morten Henningsmoen har begynt i ny jobb i Indre Østfold kommune-revisjon. Som kommunerevisor kan han ikke delta i politikken i egen kommune. Henningsmoen var Senterpartiets ordfører-kandidat ved siste kommunevalg. Han har sittet i formannskapet, kommunestyret og en rekke råd og utvalg.

Sten Morten Henningsmoen har de siste årene jobbet i administrasjonen i Aremark kommune.

Et enstemmig kommunestyre har godkjent at Thor Mauritzen tar over Henningsmoens plass i formannskapet og i flere råd og utvalg som Henningsmoen må tre ut av. Også andre personer trer inn i diverse råd, utvalg og organisasjoner som følge av at Henningsmoen fratrer.



Pride-flagget i Marker

Et initiativ fra Marker Ungdomsråd fikk enstemmig tilslutning i kommunestyret 9. mai. Ungdområdet foreslo at det ved gitte anledninger skal flagges med Pride-flagget på en av flaggstengene på Dråpen. Det var både rådmannen og politikerne enige i.

Thea Bakker, leder i ungdomsrådet, pekte på at Marker er en MOT-kommune og skrev i brevet til kommunen:

«I dag lever vi i en verden som på mange måter er preget av hat og urettferdighet. Terrorangrep, rasisme og diskriminering er bare noen av de store proble-

mene som samfunnet vårt møter hver dag. Og dessverre er det fortsatt slik at dette hatet ofte er rettet mot grupper av samfunnet som ikke er det man regnet som normal i 1950, bl.a. LHBT-gruppen (lesbiske, homofile, bifile og transsek-suelle). Men nå lever vi i 2017, og det er på tide å legge disse utdaterte sosiale normene bak oss.»

Thea skriver videre: «Dette kan være en fin gest som står i stil med andre prosjekter og slagord kommunen lever for, og en fantastisk mulighet til positiv PR for kommunen».

Fritak for eiendomsskatt

Bygninger som har historisk verdi, fritas for eiendomsskatt i 2017. Det har kommunestyret enstemmig vedtatt. Søknader om fritak for eiendomsskatt for bygninger med historisk verdi skal vurderes hvert år.

ANNONSE I SOMMERAVISA

Den årlige utgaven av Sommer i Grenseland trykkes 9. juni og distribueres i et stort opplag i de påfølgende dagene. I tillegg til full-distribusjon i Marker vil avisen bli distribuert i et betydelig antall i nabokommunene Eidsberg, Trøgstad, Askim, Aurskog-Høland, Rømskog, Årjäng, Aremark, Rakkestad og Halden.

Dersom du ønsker å annonsere i sommeravisa, ta kontakt på:
Mobil: 468 24 777 eller
Epost: oyvind.ottersen@grenselandmedia.no

Utgitt av Grenseland AS

Redaktør: Øyvind Ottersen
Redaksjon: Marthe Laurendz Jensen

Grafisk design: Byline AS
Trykk: Nr1 Trykk, Lillestrøm

Storgata 5, 1870 Ørje. Telefon: 468 24 777
E-post: oyvind.ottersen@grenselandmedia.no
www.grenseland.eu

Forsidefoto: Tre blide jenter tester powerboard under vårmarkedet i Ørje. Fra venstre Jenny Krog, Maria Krog og Frida Kasbo Skullerud.
Foto: Øyvind Ottersen

Sp-toppene på Ørje-besøk



Trygve Slagsvold Vedum var godt fornøyd med Ørje-besøket og den informasjonen han fikk. Her er han sammen med senterpartilederen, fylkestoppene og de lokale Sp-toppene utenfor Marker lensmannskontor. Fra venstre leder i senterungdommen i Marker Anna Marie Halvorsrud, tredjekandidat Johan Edvard Grimstad, senterungdommens fylkesleder Mattis Minge, lensmannsbetjent Mousa Darisiro, Sp-leder Trygve Slagsvold Vedum, førstekandidat Ole André Myhrvold, annenkandidat Elin Tvette og leder i Marker Senterparti Sylvia Brandsrud.

Senterpartiets frontfigur Trygve Slagsvold Vedum var nylig på Ørje-besøk. Sammen med listetoppene i Østfold og lokale partitopper ville den profilerte rikspolitikeren se nærmere på hvordan det lokale politiet fungerer.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Trygve Slagsvold Vedum var like blid og imøtekommende som vi er vant til å se ham på tv. Han var oppriktig interessert i Marker og det lokale politiet. Og Sp-lederen fikk mange av de svarene han ønsket seg fra en dyktig og engasjert tillitsvalgt for det lokale politikontoret; Mousa Darisiro.

Offer for reformen

Lensmannskontoret i Marker er ett av mange lokalkontorer som blir nedlagt når den nye politireformen settes ut i livet. Men til høsten er det stortingsvalg, og Senterpartiet har hatt en voldsom fremgang på meningsmålingene det siste halve året. Nå øyner partileder Trygve Slagsvold Vedum en mulighet for at han kan havne i regjering med Arbeiderpartiet. Skulle det skje, spørker det for både politireform og kom-

munesammenslutninger. Slagsvold Vedum sa under sitt besøk på Ørje at det kan bli snakk om å beholde Marker lensmannskontor. Etter et konstruktivt møte mellom Sp-toppene og lensmannsbetjent Darisiro ga Slagsvold Vedum uttrykk for at han forstår både det lokale politiet og lokalbefolkningen som vil beholde lensmannskontoret.

Viktig lokalkunnskap

– Det er viktig å ha lokalkunnskap, sa Slagsvold Vedum, som i korte trekk fikk høre hva Marker-samfunnet går glipp av om lensmannskontoret forsvinner.

– Det vil blant annet gå ut over forebyggende arbeid. Skolebesøk og nærkontakt med innbyggerne er noe vi har stor nytte av i dag. Vi kjenner hverandre. Vi treffer ungdom på butikken og bensinstasjonen. Terskelen er lav for å prate om viktige ting, sa Darisiro.

Mousa Darisiro fortalte om Marker lensmannskontors hverdag og utfordringer da Sp-toppene var på besøk. Darisiro uttalte seg som tillitsvalgt, og han tegnet et bilde av et lensmannskontor som dro stor nytte av sin lokalkunnskap og sine tette bånd til både ungdomsmiljøene og andre innbyggere. Han pekte også på problematikken rundt riksgrensen. Mens tollvesenet rustes opp blir politietaten redusert.

Full forståelse

Trygve Slagsvold Vedum var klar på at han hadde full forståelse for det lokale politiets bekymring. Han ga også uttrykk for at det hadde vært et nyttig møte.

– Sammen med førstekandidat Ole André Myhrvold og øvrige av våre folk vil vi diskutere hva som bør gjøres for Indre Østfold, sa han.

17. mai-program for Marker 2017



08.00 Flaggheising på skolen ved speiderne. Salutt og speidertog. Slusebrass spiller.

09.45 Slusebrass spiller utenfor Rødenes kirke.

10.00 Familiegudstjeneste i Rødenes kirke v/sogneprest Runo Lilleaasen.

10.30 Familiegudstjeneste i Ørje kirke v/sogneprest Øystein Sjølie.

11.30 Oppstilling av 17. mai-toget ved Marker skole. 17. mai-komiteen oppfordrer alle lag og foreninger til å delta i toget.

11.45 17. mai-toget starter
Marsjrute: Marker skole – Idrettsveien – Lilleveien – Storgata – Marker Bo- og Servicesenter.
Slusebrass spiller. Hilsen v/elevrådsleder ved Marker skole, Maria Krog. Toget går tilbake mot skolen gjennom Storgata – Skolegata – Marker skole.

Ca. 13.00 Samlemarkering av bygdas bautaer ved Trond Thoresens bauta v/ Sander Øistad Flote. Slusebrass spiller.

13.00 Salgsbodene ved Marker skole åpner. Salg av kaffe, brus, kaker, vafler, is, pølser og godis på skolens område. Leker og lynlotteri starter på skoleplassen.

14.00 Underholdning fra skoletrappa: Slusebrass, tale for dagen v/ Ørje IIs nylvalgte leder, Morten Bakker, Ørje kirkes barnekor, UKH og Trygve Skaug.

14.45 Slåballkamp i skolegården: 7. trinn – foreldrelag. Det spilles 2 x 10 min.

15.30 Salgsbodene stenger og arrangementet avsluttes på Marker skole.

16.00 Kroksund: markering ved Ole Burås' bauta. Slusebrass spiller.

— o —

Marker Bo- og servicesenter har åpen kafé 10–16. Det serveres middag og kaker.

Parkering: All parkering må foregå ved Rådhuset eller Markerhallen. Det er ingen parkering på skoleområdet. Skolegata blir stengt pga. toget.

Vi satser på mye folk så ta gjerne med egne bord og stoler.

Alt salg på dagens arrangement er i 17. mai-komiteens regi, og deler av overskudd tilfaller elevene. Annet salg henstilles utenfor skolens område.

Grensekomiteen knytter sammen offentlige myndigheter over grensen

VÄRMLAND, ØSTFOLD, AREMARK, ASKIM, EIDSBERG, MARKER, RØMSKOG, TRØGSTAD, SKIPTVET, SPYDEBERG, HOBØL, MOSS, KARLSTAD, GRUMS, SÄFFLE, ÅRJÄNG, BENGTSFORS OG KRISTINEHAMN

www.varmost.net



GRENSEKOMITEEN
VÄRMLAND-ØSTFOLD

Hjertelig velkommen til felles feiring av nasjonaldagen i Marker!

Stor, flott og farlig

Det er mye vilt i skogene våre, og det er et flott syn å se ville dyr på nært hold. Men for noen kan møtene bli både skremmende og dramatiske. Veifarende ser ofte både elg og rådyr. Noen på så nært hold at det er farlig.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Denne skribent frekventerer daglig strekningen Ørje–Strømsfoss. I år har spesielt området mellom Fløvik og Ytterbøl vært et sted der flere elger, helt opp til fire–fem samtidig, har hatt daglig tilhold. På jordet, i veikanten eller i veibanen. Elgen krysser stadig veien, og i det svingete skogholtet kan det oppstå farlige situasjoner. Vi vil derfor oppfordre folk til å være ekstra oppvåkne.

Hardt og brutalt

En elg er stor. På panseret og inn gjennom frontruta er den veeeldig stor. Vi vet av erfaring hvordan et slikt brutalt møte oppleves.

Vi vil dessuten minne om at elgen slett ikke har noen trafikkultur. Den beveger seg ikke alltid rolig frem til veikanten, stopper opp, ser til venstre og så til høyre, før den rolig krysser veien.

Selv i dagslys kan elgen komme

brått på. Er det skumring eller bekmørkt kan smellen komme både uventet, hardt og brutalt.

Mange rådyr

Det er for tiden mye rådyr i vårt distrikt. Faren for påkjørsler er stor. Konsekvensene for bilisten blir ikke så stor som ved en elgpåkjørsel. Men for rådyret er et sammenstøt nesten alltid fatalt. Og det er slett ingen hyggelig opplevelse å oppleve et skadet dyr i veibanen. De som har opplevd en viltpåkjørsel, glemmer det ikke.

Villsvinet kommer

Her i Marker har vi ennå ikke fått de store flokkene av villsvin. Men i Aremark og nord-øst i Halden er det flokker på oppimot 25 dyr. Når disse krysser veien i mørket, kan det skje dramatiske påkjørsler. Mange har opplevd dette i våre nabokommuner i sør. Om ikke så alt for lenge vil vi oppleve det samme i Marker.



Nesten daglig har vi denne våren opplevd slike møter med skogens konge mellom Fløvik og Ytterbøl. Vær på vakt. Elgpåkjørsler kan få katastrofale følger.

Foto: Øyvind Ottersen

En ekte lokal sparebank

Sterkere lokal profil

Når vi nå fornyer bankens profil er det et lett synlig tegn på forandring. For oss i Marker Sparebank er det først og fremst et tegn på at vi satser på å forsterke vår lokale sparebankprofil i møte med fremtiden.

Telefon 69 81 04 00
Epost@marker-sparebank.no
www.marker-sparebank.no

MARKER SPAREBANK
Personlig og trygg

Siden 1851



Skotske The Electrics holdt en fantastisk konsert under årets Slåbrock-festival på Stikle. Foto: Ola Spernes



Fire unge rockejenter på Slåbrock Kidz fikk dette fine møtet med en av artistene. Fra venstre Amalie, Simone, Ida Horpestad, Othilie og Stella. Foto: Sigbjørn Riiser



Full stemning både på og foran scenen da rockebandet Feber underholdt på Slåbrock Kidz. Foto: Sigbjørn Riiser

Suksess for årets Slåbrock

Topp stemning begge dager da årets Slåbrock-festival ble arrangert på Stikle. Nyvinningen Slåbrock Kidz slo godt an. Det samme gjorde den tradisjonsrike festivalen dagen etter.

ØVIND OTTERSEN, TEKST

Slåbrock-festivalen har holdt på i mange år, men dette var første gang man brukte de store og flotte lokalene i Stikle bedehus. Og det var første gang arrangøren laget en egen festival for de aller minste. Slåbrock Kidz ble en suksess. Omlag 120 personer, fra de helt små til de voksne som ledsaget barna, deltok på Slåbrock Kidz.

Det ble en skikkelig helaften for de minste denne fredagen 28. april. Alle de kule rocke-

kidza på festivalen fikk ansiktsmaling. Det var kiosk, lynlotteri, lykkehjul, popcorn og mye annet gøy. Rockebandet Feber leverte en super konsert og fikk i gang allsang med barna. Feber består av Ida Horpestad, Trygve Skaug, Jesper Søyyskogen og Julie Falkevik Tungevgåg.

Slåbrock

Lørdag 29. april var det klart for selveste Slåbrock-festivalen. 150 publikummere, deriblant årets konfirmanter, var til stede.

Kvelden åpnet med dans av den lokale dan-

segruppa Multiply Crew, som blant annet har deltatt i UKM.

Etter dansen entret skotske The Electrics scenen. Bandet har besøkt Slåbrock tidligere, med kjempesuksess. Og skottene skuffet ikke. The Electrics leverte en fantastisk konsert. Til stor glede for publikum. Og gjensynsgleden var åpenbar blant alle som var på konsertene deres i 2005.

Dagen før Slåbrock-festivalen avla The Electrics en visitt på Marker skole der bandet holdt to konserter.

Året 1917 var et viktig år for idretten i Ørje. Det lokale idrettslaget ble stiftet, og samme år ble det etablert en virksomhet som hundre år etter er **en viktig institusjon** i Marker: Nilsen Sport og Elektrisk.



Nøkkelpersoner i Nilsen Sport og Elektrisk foran butikken slik den fremstår i dag. Fra venstre Trine Nilsen, Jan Løken, Rolf Bjørnstad og Arne Nilsen. Foto: Øyvind Ottersen



Arne Nilsen foran en rekke gamle og morsomme klenodier. Her er det mye nostalgi. Utstillingen vil være åpen for publikum gjennom jubileumsåret. Foto: Øyvind Ottersen

Nilsen Sport feirer

ØYVIND OTTERSEN, TEKST

I dag er det Trine Nilsen som «styrer butikken». Et rivjern av ei dame, som ikke bare selger sports- og elektriske artikler. Hun er også en meget viktig brikke i Ørje Handelsstand og i selskapet som driver Bakergaarden og Båtcafeen. Uten Trine hadde det neppe vært vårmarked, høstmarked, frimarked og julegateåpning av de dimensjoner vi har sett de siste årene.

Arne fortsatt aktiv

Mens Trine har hendene på rattet, er faren Arne noe langt mer enn en syvende far i huset. Han henger slett ikke i noe horn på veggen. Til tross for at han har passert de åtti, er han aktiv i butikken. Mannen er et oppkomme av historier og har gjennom årene hatt stor betydning for idrettsmiljøet i Marker. For å gjøre familiebedriften komplett er mor Karin også aktiv i butikken.

Og rekrutteringen er det ikke noe i veien med. Trine forteller at neste generasjon allerede har signalisert et ønske om å føre virksomheten videre når den tid kommer.

Nilsen Sport og Elektrisk har en sentral plass i markingenes bevissthet. Ikke bare er det en stor og velutstyrt forretning som kan matche konkurrentene på pris og utvalg. Det er også en virksomhet som tar samfunnsansvar. En rekke lokale arrangører har gjennom årene fått viktig hjelp og støtte fra Nilsen Sport.

Service er viktig

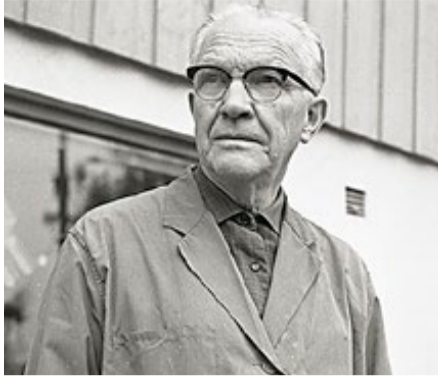
I en tid da alt handler om pris, effektivitet og selvbetjening, har Nilsen Sport og Elektrisk holdt fast på at service er viktig. Butikken strekker seg lenger enn langt for å holde kundene fornøyde. Og innerst i lokalene holder blide Rolf Bjørnstad til. Han er reparatør og montør og alt-mulig-mann. En virksomhet

som i dag er en sjeldenhet, men som Nilsen Sport og Elektrisk har holdt fast ved. Til glede for kundene. Og dem finnes det mange av også utenfor Markers grenser. Rykter om god service lar seg ikke stoppe av en skarve kommune-grense.

Et nøkkelår

1917 var et aktivt år for familien Nilsen. Iver startet landhandel i Storgata 13, og hans tre sønner, Anders, Einar (Arnes far) og Johan, var med og startet Ørje Idrettslag. Det hører med til historien at Iver, altså Arne Nilsens bestefar, startet sin virksomhet allerede i 1892. Den gang i «det gamle apoteket», der Avisa Grenseland har sine lokaler i dag. Der drev Iver butikk frem til 1913. Så bodde han fire år på Krogstad før han vendte hjem til Ørje og åpnet butikk i Fremstadgården. Det er denne etableringen Nilsen Sport og Elektrisk markerer i år.

Einar Nilsen, Arnes far, i lagerfrakk utenfor butikken.



Året er 1934. Ivar Nilsen ligger i barnevogna. Moren Rut Nilsen triller.



Anders Nilsen, Einar Nilsen og Aksel Storemoen lytter på radio. Muligens nyheter fra London?



Karen Krogstadbråten utenfor Storgata 13.



Ivar Nilsen og Arne Nilsen har begynt å rive den gamle steinmuren for å utvide butikken. Det var i 1953-54.

100 år

Nå har det gått hundre år, og fortsatt er familien Nilsen i full vigør. Nå er det altså sport og elektrisk det går i. Men gjennom årene har vareutvalget hatt stor spennvidde: salt sild i tønner, mel, sukker, margarin, trillebårer, maling, persienner, sportsartikler og elektriske artikler. For å nevne noe.

Et «museum»

I forbindelse med jubileet har Nilsen Sport og Elektrisk laget en utstilling av gamle bilder, gamle tv-apparater, radioer og annet elektrisk og elektronisk utstyr. Her er også gamle reklameplakater og annet nostalgisk materiale. Vel verd et besøk. Det er utrolig hvordan minnene dukker frem når man tar seg tid til å studere det Nilsen har funnet frem.

Nilsen Sport og Elektrisk er mer enn en butikk. I anledning 100-årsjubileet er butikken også blitt et mini-museum.



På tv-skjermen vises EM på skøyter i februar 1959. De færreste hadde tv den gang, og folk samlet seg utenfor butikken.

Strålende



Vi har ingen offisiell statistikk å støtte oss på, men aldri har vi sett så mange mennesker i Storgata og tilliggende sidegater i Ørje. Vårmarkedet ble en braksuksess.



Bente Nyberg (t.v) og Anne Mette Amundsen tar hvert år turen fra Aremark og Halden for å delta på vårmarkedet i Ørje. De selger filtøfler og annet de selv har laget. – Det er alltid kjempehyggelig å være på Ørje. Koselige folk og flinke arrangører, sier de.



Våren har for alvor kommet til Ørje. Det årlige vårmarkedet markerer på sett og vis starten på denne deilige årstiden. Årets arrangement ble velsignet med et praktfullt vær.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Ingen teller antall besøkende, så noe vitenskapelig bevis på en eventuell publikumsrekord har vi ikke. Men med det blotte øye kunne vi se glade mennesker i en jevn bevegelse fra slusene i vest til Trekanten i øst. Hele Storgata, med sidegater, var tettpakket med folk, boder, stands og varer i alle kategorier.

Folk koste seg

På strekningen mellom Bakergaarden og rådhuset ble det solgt glass, servise, bøker, håndverk, tøfler, musikk, Soot-billetter, pølser,

blomster, Arbeiderparti-argumenter (forresten, de var gratis) og veldig mye annet. Tilbudet var rett og slett voldsomt stort, og ifølge flere av kremmerne vi snakket med gikk salget over all forventning.

– Det går massevis av is og pølser, sa en alltid like blid Kari Mosbæk Christensen bak disken hos Mosbæk.

For publikum er nok det sosiale ved vårmarkedet vel så viktig som innkjøpene. Slike arrangementer innbyr til hyggelige treff i uformelle omgivelser. Spesielt morsomt var det å se at alle generasjoner var representert. Fint også å se at så mange utenbygds gjester finner veien til Ørje

en slik dag. Vi traff både hyttefolk og besøkende fra flere av våre nabokommuner.

I trygge omgivelser kunne de aller minste leke på Barnas Marked. Ungdom, en og annen russ, småbarnsfamilier og mange godt voksne fant mye å glede seg over. Ekstra hyggelig var det å se at så mange av våre seniorer hygget seg i sentrum denne dagen. Alle var glade og fornøyde – i et aldeles strålende vær.

Vel blåst, Ørje Handelstand, Marker kommune og alle andre som har lagt ned en formidabel innsats for å lage nok et vellykket Vårmarked.

Det er ingen tvil: Våren er kommet til Ørje!

vårmarked



Søsknene Hana (8) og Kalid (6) fra Ørje storviste seg på barnas marked.



Vareutvalget på årets vårmarked var rett og slett enormt stort. Her kunne man få kjøpt det utroligste av små og store ting til pynt eller praktisk bruk. Flere av dem vi snakket med fortalte at salget gikk strålende.



I Bakergaardens hyggelige uteservering underholdt Marit Espelund fra scenen.



Lokale bilentusiaster hadde parkert sine klenodier slik at folk kunne studere mange lekre detaljer.



Vårmarkedet i Ørje er en stor sosial happening. I det flotte været var det ekstra trivelig å treffe på kjente for en hyggelig prat.

Om noen boplass bærer navnet med rette, ja vel, da er dette stedet. Styggemyr. Klemte inne med en høy ås mot syd og nord. Mellom dem en bekk som tar et midlertidig opphold i et sumplandskap rett utenfor våningshuset. Et lite tjern er resultatet, før bekken sildrer videre mot sydvest. Boligen, et laftebygg muligens fra 1700-tallet, har tre rom. Det største er på femten kvadratmeter.

Olaf – frikar av Styggemyr



Orden og renhold preget Olafs enkle innkvartering. Her er han på plass i sitt rene og ryddige oppholdsrom.
Foto: Harald Otto Svingen

EILIF MOSBÆK, TEKST

Med en åpen grue på veggen mellom rommene bringes en lunhet inn i stua. Ute et redskapskur, pluss vedbod og gammeldass. Et staselig tuntre har sugd næring fra sistnevntes etterlatenskaper. Granskogen har tidligere stått tett og tung like inn mot tunet og stien inn til plassen. For om lag ti år siden ble området et sletthugstfelt.

Familie på sju

På tidlig 1900-tall er stedet hjem for en familie på sju medlemmer. Tre gutter: Olaf, Leif og Eivind og to jenter: Inger og Berit. Pluss mor Mabel og far Petter. De kaller seg Bakke.

Petter Bakke var fra Bakken østre Otteid. Øistein Hansen fortalte en gang om deltakelsen i Petters 80 års lag i 1952.

Mor Mabel var av svensk herkomst og var født Melby. Hun kom fra Blomskog i Värmland. Mabels mor het Alma Kylin og bosatte seg i Melby/Østkroken i Aremark.

Berit var en ypperlig tegner og laget gode skisser av dyr og mennesker. Hun fikk sterk anerkjennelse av lærer Johnsen på Solbakken skole i Otteid. Lærer Olav Ulstein på Ørje ga henne også anerkjennelse for tegningene.

Maling ble en kjær hobby for søsteren Inger, og flere bilder viser visstnok Styggemyr og omegn fra ulike vinkler. I dag er bildene spredd blant ulike familiemedlemmer. Hos Bodil Larsen på Ørje finnes fremdeles prov på Ingers ferdigheter.

Noen plassbeskrivelse finnes ikke vedrørende Styggemyr og det er få, om noen, gjenlevende til å informere. Kanskje har området hatt litt beite-land for ei ku eller to og et mål eller to til potetsetting. En gris hørte selvsagt også til. Høns løp kaklende over tunet. C-vitaminbehovet ble dekket av en bugnende grønnsakåker. Skogen, Stora Lee og Torgrimsbotjernene har sikkert i tillegg vært gode forrådskamre.

Skogsdrift og fløting

Etter hvert som guttene vokste opp, ble skogsdrift om vinteren og fløting om sommeren, med Otteid som hovedbase, gode og sikre arbeidsplasser.

Sundsdaalen ved Stora Lee var helårsbolig for Leif, før han flyttet til Ørje på 80-tallet. Eivind flyttet til Botten i Otteid, hvor han bosatte seg. Berit ble gift og bosatt i Skåne.

Styggemyr'n

Personen vi vier oppmerksomhet i denne beretningen er Olaf. Han fikk etter hvert tilnavnet «Styggemyr'n».

På 1920- og 30-tallet var Nebba et avsides og avskjermet område i Øymark. Båstnäs og Vång i Sverige, men helst Otteid med sine landhandlere både i øst og vest, var oaser av liv og virksomhet for «villmarkingene». Tømmeraktiviteten brakte liv og velstand til de små, grå stuer, og utallige er de historier som verserte mellom kunder og kremmerne Gunnengen på «østre» og Torgrimsbo'n på «vestre».

Axel Iversens stiftelsesmøte av skogsarbeidere i «Skog og Land» forårsaket evig uforsonlig tilstand med Saugbrugsforeningens styrer på Otteid, O. Berger, bosatt på Gråbøl. Axel måtte forlate arbeidsplassen på Otteid, men dyktighet skaffet ham umiddelbar ansettelse i Aremark.

Ordet «sosialist» var bannlyst i bondesamfunnet. Med Wall Street-krasjen i 1929 og alt hva den medførte, falt også lange skygger inn over norske lokalsamfunn. Men tømmertrafikken flyter fortsatt, med en viss avmatning i våre distrikter.

«Rottefangerne» ute i Europa får sin avlegger i Norge. Folkeforførereren Quisling legger grunnlaget for det verdensomspennende navn for nasjonsforræder. Ett ligger fast i dette usalige regimet: Advarselen mot Bolsjevikkfaren.

Olaf drar til Finland

Så braker det løs i Finland. Unggutten Olaf melder seg til tjeneste. Ikke så mye av politisk overbevisning; mer i trass og ungdommelig utferdstrang. Født i 1920 blir han som alle 17-18-åringene blankt avvist. Stor skuffelse og tilbake til skogssamfunnet.

Gnister på ulike hold ute i Europa bringer infernoet stadig nærmere. Når så de første bombeflyene raser over tretoppene i april-dagene 1940, vekkes igjen bolsjevikkfrykten. Propagandamaskinen maler for fullt, og deler av bondesamfunnet øyner at befrielsen er tilhånds. Eventyreren Olaf melder seg til tjeneste for divisjon Nordland, og han blir antatt.

Via ulike oppsamlingsplasser i Norge og Sverige blir skandinavisk ungdom etter hvert satt under tysk befal og sendt til Østfronten. Noen beskrivelse av overfallet på Polen, Hviterussland og Ukraina skal vi ikke forsøke oss på. Om en film, blant mange, kan formidle noe av hva som skjedde, ta med deg russiske «Gå og Se!»

Etter hvert samler feltmarskalk Paulus styrker fra blant andre Tyskland, Norge og Balkan til utmattelseskrig mot russerne ved Leningrad. Vår unge Olaf Bakke – Styggemyr'n» er deltager.

«Feiglinge nordmenn»

Under beleiringen går kasernelivet sin gang, og tyske soldater forlyster seg med å terge sine nordiske medkombatanter: «Norske soldater er feige», uttrykkes det. Stedet er smia i kaserneområdet. Olaf har plutselig et sprenglegeme, en handgranat, uten detonator (noe de øvrige ikke ser) i neven, griper resolutt en øks i umiddelbar nærhet og med ambolt som hoggestabbe kløyver han gjenstanden i to, vender øksa i neven og truer med å la øksehammeren klaske i den ene av sprengstoffdelene. De tapre tyske soldater har under seansen rømt åstedet i vill uorden.

Olaf ble ikke oftere konfrontert med feighetsstempel.



Olaf på Styggemyrtunet ved vedskjulet.

Foto: Harald Otto Svingen

Skutt gjennom hodet

Så inntreffer hva som uunngåelig er soldatens lodd: Drep eller bli drept. Fru Fortuna har bistått så langt, men under patrulje og på vakt i skyttergrav, er ansiktet i et ubevoktet øyeblikk udekket. Bevissthetens mørket faller, og flere uker senere våkner Olaf på tysk militærlassarett. Kula har rammet like ved neserota, passert gjennom kraniet like under hjerneakista og gått ut i nakke-regionen. Som ved et under kommer han seg raskt, og han følger sin avdeling videre til fronten øst for Finland. Her er trefningene på sitt mest intense, og Olaf blir syk. Han sendes i ambulanse til Narvik. Her blir han langtidspasient.

Soldatkarrieren er avsluttet. Han blir dekorert i horisontalen og returneres «nach Heimat».

Straffarbeid

Etter den tyske kapitulasjonen blir Olaf stilt for retten og dømt til fem års straffarbeid. Med glimt i øyet underviser han sine medfanger i hvordan man med hendene fanger en mus og steker den i en avskåret blikkboks over primus. Historien sier intet om «delikatessen» ble fortært. Men det er slett ikke umulig. I 1970 tok jeg opp en haiker fra grenseovergangen ved Dresden mot Tjekkosllovakia. I samtalen som fulgte, spurte jeg passasjerer hva han og medfangene hadde ernært seg på i russisk krigsfangenskap etter krigen. «Ratten mein herr, Ratten!» var svaret.

Tilbake til Styggemyr

Etter sonet straff vendte Olaf tilbake til Styggemyr, hvor han tilbrakte resten av sitt liv.

Kanskje var krigsopplevelser en medvirkende årsak til urasjonell adferd de følgende årene, med innslag av bråsinne og tiltagende drikkfeldighet.

Det fortelles at mor Mabel en kveldstund sitter med lappetøy ved grua. Olaf har plukket fram en Luger som pusses og fingres med. Et skudd går av, og prosjektilet rammer et stolben under moren som deiser i golvet!

Lokalkunnskapene om skog og mark er upåklagelige, og spilljakt på tiur og orrfugl om våren, tross forbudet, blir vanlig praksis. Det fortelles at anmerkninger hos lensmannen for ulike forhold blir forsøkt glattet over med en nyskutt fugl ved personlig visitt. Lensmann Lislegaard hadde hytte ved Stora Lee.

På tidlig 1950-tall erindrer de mer alderstegne at drosjebua i Ørje sentrum ble totalrasert en høstnatt. Som avslutning på berserkerangangen røsket vår senere ulykkelige venn løs etasjeovnen fra veggen, bar den mot lukket vindu og kylte den ut så trefliser og glassbiter sprutet. Sterkt alkoholisert ble han tatt hånd om utpå formiddagen.

Harald «Spiker'n» Jensen ble ved et senere tilfelle spurt om å gi Olaf skyss til Rørvik. Hvilket han innvilger. Idet de nærmer seg avtalt

droppested, trekker Olaf kniv og truer med at ferden skal fortsette til Torgrimsbo. Veien videre var i dette tilfellet i dårlig forfatning, og Harald var i slett lune over denne oppførselen. Noen pyse har han heller aldri vært. Mer sint enn redd utbasunerer han: «Legg vekk kniven, jeg er ikke redd hverken deg eller kniven. Avtalen var hit til Rørvik. Pell deg ut!»

Olaf adlød og forsvant i nattemørket.

Spennende og mystisk

De senere år i livet er Olaf overlatt til eget sel-skap på Styggemyr. Noen utflukter foretas til Ørje på handletur. Slank skikkelse med skarp-skåret ansikt og lett gange. Antrekket er dress-jakke over tynn skjorte. Gabardinbukse stappet i nedbrettede gummistøvler og på ryggen Bergans meis. Sommer som vinter.

Det hviler noe spennende og mystisk over mannen. Kvikk røst og intelligente øyne avslører årvåkenhet. Han leser alt han kommer over. Vandringer og hva naturen har å by på, forblir interessant. En tam abbor henter godsaker direkte fra hånda i gårdstjernet. Olaf plasker litt i vannet, og der er fisken!

Under steinhella inn til huset hadde en frosk funnet bolig et år. Den ble daglig føret med en pinne påført enten insekter eller forefallende naturherligheter. Sågar grevling, som de fleste skydde som pesten, fant veien til hans spiskammer.

Svintokse er danskenes betegnelse på denne karakteristiske skapningen og kjøtt på ungdyr regnes som velsmakende. Etter å ha skutt og flådd dyret, ble det vannet godt ut i bekken like ved huset. Bekken tjente flere formål, ikke kun klesvask.

Vinteren 1950–51 var ganske snørik og kald. Tømmertrafikken gikk livlig fra Styggemyrstykket til velta ved Nilsvik. Øistein Hansen var engasjert i kjøring og var av praktiske årsaker enkelte dager innlosjert i skolestua ved Torgrimsbotjernet. Halfdan Soot Aarnæs var en av kjørekarerene. En stall ved tjernet ble flyttet inntil skolestua. Etasjeovnen ble sprengladet med bjørkeved og kulden saktelig fordrevet fra det tidligere undervisningslokalet, som nå tjente som skogskoie.

En umiskjennelig lukt av gjær bredte seg ut fra vedskjulet. Olaf Bakke ble avslørt som laborant og hjemmebrentprodusent.

Halfdan, som var utdannet agronom, fikk invitasjon til jubileumstreff på Tomb jordbruks-skole i Råde. Behovet for medbrakt flaskefôr meldte seg, og Olafs laboratorium ble løsnin-gen. Den ene profesjonen kan meget vel balansere den annen. Utrustet med to trepeglflasker av tvilsom kvalitet la Halfdan ut på langfart i vinterdagen – med hest og slede til Ørje, og derfra med buss og tog til destinasjonen.

Senere på vinteren hadde Olaf fått engasje-ment på tømmervelta ved Nilsvik. Nok engang blandet frisk og god skogsavvirkningsluft seg med en tung odør av ubestemmelig opprinnelse. «Kom her og se!» Olaf vinket kjørelaget til innblikk bak velta. Der, kamuflert i stokkehau-gen, sto dunken og putret lystelig på et velbrukt Høvik kokeapparat.

Enestående samhold

Både utenfor og innenfor vårt selvkonstruerte triangel hadde lokalsamfunnet gjennom genera-sjoner nytt godt av et enestående samhold. Ofte var det nok tilfellet i mange bygdesamfunn at mottoet «en for alle, alle for en» fikk stor gyldig-het. Ulikt onnearbeid og almen helsetilstand blant innbyggerne stilte krav til berging av korn og rotvekster innenfor begrensede tidsintervaller.

Gårdsbruk og småbruk fra Sydeng-, Buer-, Eng og Rørvik/Nebbakroken kunne også vise til et blomstrende frikirkesamfunn, sågar med eget kirkebygg, som innen sine rekker hadde

en kjernetropp, representert ved Engsråten-familien. En av dem, Trygve, hadde rollen som tømmermåler/-merker og fulgte aktiviteten omkring Torgrimsbo gjennom ulike årstider.

Alene og opptatt med kalkulering av felt skog like ved Styggemyr, ble han ropt inn av Olaf. «Du må komme inn å eta nista di inne hos mæ!»

Av ren høflighet, men også med tanke på oppvarmede omgivelser, takket Trygve ja. Vel på plass ved kjøkkenbordet like inntil den store grua som strålte av god vedvarme, tok han plass og åpnet nista. Olaf hadde nok også en brød-bit på asjetten, men ved siden av sto også en trepeglflaske med ubestemmelig innhold og et halvfyllt kjøkkenglass. «Du får ta dæ et glass tå detta du au», fristet Olaf.

«Nei takk», svarte gjesten. «Du kjenner jo te' mi mening om slike saker!»

Olaf reiste seg, gikk bort til hjørneskapet, hentet en Luger-pistol, la den på bordet og sa: «Nå eter vi og tar øss drikke tel!»

Og slik ble det, selv om den bolde tømmer-merker etter beste evne forsøkte å holde igjen. Uvant med slike væsker til nistefølge endte det som det måtte ende. Trygve ble på en snurr, med påfølgende uvelfølelser. Han forlot Styggemyr på ustøe ben og hadde sikkert øyefølge fra kjøkken-vinduet, med blandede inntrykk og reaksjoner fra huseier.

Trygve skal senere selv ha bekreftet episoden.



Felt av en sopp

Så skal da skoggangsmannen til slutt falle for en av naturens lunefulle tilsynekomster. På sensommeren bugner skogen av bær og sopp. Midt blant velsmakende trompet- og trakte-kantareller dukker det opp en og annen spiss giftslørsopp. Litt sviktende syn og ukritisk sorte-ring, giftsoppen følger med til gryte eller panne. Resultatet er katastrofalt. Total nyresvikt.

Olaf får, noen dager etter inntak av elendig-heten, sterke smerter, og via nabotelefon tilkalles hjelp. Halvt i ørske bringes han om bord i legehelikopter og uttaler senere: «Jæ trudde det var englæne som henta mæ, da døm hvitklede kom og tok mæ med».

Noen uker etter Olafs hjemkomst fra syke-husopphold er Solfrid Moen og moren på skogs-tur i vakkert senhøstvær.

«Se, der sitter'n Olaf!», utbryter Solfrid.

Ganske riktig. På en tue sitter skogsvandrerer. Nå med lukkede øyne – i evighetens favntak.

Kilder:

Boplasser i Nebba/Øymark

Bodil (Heed) Larsen, Ørje

Øistein Hansen, Ørje

Gårds- og slektshistorie for Øymark

Fotos av Olafs familie i Fotohistorisk Forum

Markers arkiv

Einar Sandmo – en pro

I forrige utgave av Grenseland trykket vi et fint bilde av DS «Turisten» i Rødenessjøen. Bildet var malt av Einar Sandmo. Det viser seg at Sandmo var en svært produktiv maler, og mange har tatt kontakt for å vise bilder malt av mannen som levde halve livet på Ørje.



Lillian Sandmo Camfield med et flott bilde bestefaren Einar Sandmo malte i 1975. Motivet er Hyttebekk i Seljord. Lillians bestemor er født i dette huset. – Jeg har vært der flere ganger. En vakker plass, sier hun.

Ysterud



Einar Sandmo malte dette flotte bildet i

Noe av det første Einar S
å male et bilde av Ysterud

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Sandmo stilte seg opp i Tangen, skuet utover Rødenessjøen og fattet åpenbar interesse for det han så; Ysterud gård og teglverket i vannkanten. Han malte et flott bilde, og interessant er det å se at lite har forandret seg på de 88 årene som er gått. Teglverket er riktignok borte,

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Einar Sandmos barnebarn Lillian Sandmo Camfield (69) bor i Askim. Lillian fikk se artikkelen i Grenseland og tok kontakt. Hun har flere bilder fra bestefarens produksjon. Selv er både Lillian og søsteren Wenche ivrige amatørmalere.

– Bestefar var ikke kunstner, men han hadde i unge år en drøm om å bli det. Han studerte ved Statens Kunst- og Håndverksskole, men fullførte aldri. Det er imidlertid ikke tvil om at han hadde et **åpenbart** talent, sier Lillian.

Innså realitetene

– Jeg tror bestefar tidlig innså realitetene. Det var svært vanskelig å leve av å være kunstner. I 1923 giftet han seg med Gunhild fra Seljord. Det resulterte etter hvert i at han fikk en familie å fø på, og da måtte han ha en sikker inntekt. Derfor ble det hovedsakelig billakking han skulle drive med. Mine besteforeldre fikk to barn, Erling og Solveig. Førstnevnte var min far, sier Lillian Sandmo Camfield.

– Far og bestefar drev sammen som billakkerere i mange år, sier hun.

– Interessen for å male hadde bestefar hele livet. Han produserte mye og var i sitt ess da han malte. Han gledet mange mennesker med sine malerier, sier Lillian, som har mange gode minner om sin bestefar.

– Han var en snill, omtenkst og god mann som bare ville andre mennesker godt, sier hun.

Einar Sandmo var aktiv i kristenlivet, og på Ørje var han søndagskolelærer på bedehuset i mange år. Han ble etter hvert pinsevenn og var aktiv i Filadelfia. En rekke Sandmo-malerier med bibelske motiver finnes i private hjem og i kristne forsamlingshus.

Glad i Ørje

Einar Sandmo var fra Ullensaker og ble født i 1897. Navnet tok han etter Sandmo gård i Jessheim. På slutten av 1920-tallet kom han med familien til Ørje. De slo seg ned like ved mølla, der Ara fabrikker senere hadde sin virksomhet. Det var



Einar Sandmo fotografert i 1978. Han viser frem et stort bilde med bibelsk motiv. Det skulle vise seg å bli det siste bildet han malte. Foto: Kenneth Myklebust

Sandmo som senere solgte til Ara. – Jeg er født i annen etasje i det huset, forteller Lillian.

Etter tjue år i Ørje flyttet familien til Jessheim i 1949. Men Sandmo glemte aldri Ørje. Han kom tilbake i 1963. Han bodde på Ørje resten av livet, frem til han

døde i 1983. Den siste tiden var han svært redusert på grunn av sykdom. Han hadde mistet taleevnen, og de fem siste årene av sitt liv bodde han på aldershjemmet, det som i dag er Solstrand Terrasse. Gunhild og Einar Sandmo er gravlagt på Øymark kirkegård.

Produktiv maler

dviken



1929.

Sandmo gjorde i Ørje, var dviken. Det var i 1929.

og noen færre hus er det blitt på Ysterud. Men ellers er det meste som før.

– Bildet har vært i vår familie i alle år, sier Bjørg Wikeby i Ørje. Hun arvet bildet etter foreldrene. Moren Dagny Ysterud vokste opp på Ysterud før hun flyttet til Oslo som 18-åring.



«Elg» fra 1931

John Erik Frøne er en av dem som har et bilde signert Einar Sandmo.

– Jeg fikk bildet av min mor. Hun fikk det av Sandmo før malingen var tørr, sier Frøne

Bildet «Elg» ble malt i 1931.

– Sandmo var min søndagsskolelærer på Ørje Bedehus i årene 1938-1947. Jeg husker ham godt. En snill mann, sier Frøne.

John Erik Frøne med maleriet «Elg». Einar Sandmo malte bildet i 1931. Foto: Øyvind Ottersen



Stilleben fra 1969

– Jeg hadde litt med Sandmo å gjøre. Hjalp ham med å selge noe av det han lagde. Sandmo var en mann med mange evner. Han laget kubbestoler og andre bruksgjenstander. Dette maleriet, et stilleben, har jeg hengende på veggen hjemme, sier Eilif Mosbæk.

Stilleben av Einar Sandmo, malt i 1969.

Fikk lodd - vant Sandmo-bilde

Søstrene Lillian Olsson og Bodil Larsen har «på deling» et Sandmo-bilde med bibelsk motiv. – Du vet; Sandmo var søndagsskolelærer og en dypt religiøs mann. Han malte mange bibelske bilder.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Lillian og Bodil er født Heed. Det var tre barn i familien. Broren Ronald lever dessverre ikke lenger.

– Vi bodde like ved Ørje Bedehus, og det var naturlig å gå på søndagsskole der. Einar Sandmo var læreren vår, sier søstrene, som begynte på søndagsskolen like før krigen og gikk frem til de ble konfirmert.

– Sandmo var en lun og koselig mann, sier søstrene Heed.

Bibelsk bilde

– Sandmo malte mange bilder med bibelsk motiv. Vi så dem flere steder.

– Hvordan fikk dere dette bildet?

– Søndagsskolen hadde utstilling og loddsalg på Bakergaarden. Vår kusine, for øvrig søsteren til Olaf «Styggmyr'n» Bakke, så bildet og kjøpte et lodd til Lillian, Ronald og meg. Vi vant like godt, og bildet ble hengende i barndomshjemmet så lenge foreldrene våre levde, sier Bodil.

– Og nå går det på rundgang mellom dere?

– Nei, det har vært hos Lillian hele tiden. Vi har ikke tenkt noe på det. Men vi eier det sammen, sier Bodil Larsen.



Bodil Larsen (t.v.) og Lillian Olsson har helt siden de var små hatt dette Sandmo-maleriet. – Vi vant det på en utlodning, sier de to søstrene.

Her kan du kose deg i naturskjønne omgivelser, enten du vil spise eller sove over

Vi serverer lunsj og småretter mandag–fredag 11 til 15

- Selskapslokaler for inntil 100 personer
- Kurs og konferanse • Catering • Overnatting



SOLSTRAND
Ørje

For mer informasjon, se vår hjemmeside eller Facebook

Telefon 69 81 21 37
www.solstrand-terrasse.no
firmapost@solstrand-terrasse.no

KANO- OG SYKKELUTLEIE

ENKLERE BLIR DET IKKE:

Ferdigplen på rull

Med ferdigplen får du enkelt og raskt en flott og solid plen. Gresset kommer i ruller på 2,5 x 0,4 meter (1 m²), klar til å legges ut på et underlag av matjord. Deretter er det bare å vanne godt, og du har en plen som virkelig tåler å brukes.



VI LEVERER PLEN TIL HELE ØSTFOLD OG STORE DELER AV ØSTLANDET. LEVERER OGSÅ JORD OG TORV, SAND, SINGEL, BARK OG FLIS. RING OSS I DAG!

Fix-Ferdigplen

TELEFON 906 63 372. WWW.FIX-FERDIGPLEN.NO
Besøksadresse: Østre Rødenesveien 576, 1870 Ørje

Subus, singel, pukk og maskinkult

- STØPEGRUS
- MURE-/PUSSESAND
- KABELGRUS
- HAVESINGEL-NATUR
- FYLLSTEIN
- FYLLMASSE

I tillegg leveres **JORD og RØDMULD**

Transport hvis ønskelig



FLØVIK GRUSTAK

Inneh. Harald Westgaard
1870 Ørje – tlf. 69 81 41 06 mob. 909 14 160



Ane Martinsen er en av de unge frivillige som synes det er spennende å prate med folk fra andre kulturer.



Røde Kors-leder Mette Therkelsen (i midten) og to av de frivillige, Bjørg Jensen (t.v.) og Eva Martinsen. Damene fikk ikke posere lenge alene. Her er fire blide gutter som mer enn gjerne ville bli avbildet med de populære damene. Fra venstre Efrem, Adam, Mohammad og Imad.

Populær

Midt i Ørje sentrum samles hver uke en rekke av våre nye innbyggere til **språktrening og hyggelig samvær**. Vi er på språkkafé i Røde Kors-huset.



Mohammad Alezzo (t.v.) og Imad Haridan er gode kamerater som begge synes språkkafeen i Ørje er et nyttig og svært hyggelig tilbud.



Ellen Wahl hjelper Mohammed med matteleksene.



Eva Martinsen og Khadra hadde en lang og hyggelig samtale.

språkkafé i Ørje

ØVVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Språk er helt avgjørende for en vellykket integrering. Uten norskkunnskaper er det vanskelig med både jobb og sosial tilpasning. Det vet de som har kommet, og det vet vi andre. Men så er det dette med å gjøre noe med det, da. Røde Kors har tatt tak i utfordringen, og det har vært svært vellykket.

Frivillige

Mette Therkelsen er leder i Marker Røde Kors. Hun var ikke i tvil om at lokallaget skulle åpne opp sine lo-

kaler og stelle i stand en språkkafé hver torsdag kveld.

– Tiltaket har vært svært vellykket. De som kommer hit har det veldig hyggelig, og de lærer mye. Og vi har mange frivillige som gjør en viktig jobb. Det er ikke vanskelig, men det er viktig. De frivillige er rett og slett til stede. Er samtalepartner og medmenneske. Det blir satt pris på.

– Vi har plass til flere frivillige. Jeg kan garantere at det er givende og meningsfullt. De som kommer til kafeen er så utrolig hyggelige og takknemlige. Det er bare å ta

kontakt om du ønsker å bidra, sier Therkelsen, som ønsker seg frivillige av begge kjønn og i alle aldre.

Skole på dagtid

På språkkafeen treffer vi unge menn og unge kvinner. De er fra Midtøsten, Afrika og Asia. De smiler fra øre til øre og stortrives. Praten går. De frivillige synes å ha det minst like trivelig. Det er bare lov til å snakke norsk i lokalet. Ingen streng regel. Den er selvpålagt og fornuftig. For målet er klart; her skal det læres norsk og praktiseres norsk.

– Dette er et kjempefint tiltak. Det er så hyggelig å komme hit, og det hjelper oss masse. Både med språk og med å bli bedre kjent med lokalsamfunnet, sier to kamerater fra Syria; Imad Haridan og Mohammad Alezzo.

– I tillegg til å prate om løst og fast, er det mulig å få hjelp til lekser. De aller fleste går på skole i Askim på dagtid. Da kan det være godt å få litt ekstra hjelp. Under vårt besøk er Ellen Wahl i gang som mattelærer for en blid og lærevillig ung mann fra Afrika.

Kjent kunstner i Galleri Ørje Brug

Bilder av den anerkjente franske kunstneren James Coignard ble nylig vist i Galleri Ørje Brug. Det var populært, og mange besøkte utstillingen.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Utstillingen åpnet lørdag 29. april. Da var bildenes eier Dag Hæggqvist til stede. Det var også Trond Granlund, som holdt en flott intimkonsert for et lydhørt publikum

Grafikk

– Utstillingen besto av grafikk, og hvert bilde er trykket i flere eksemplarer. Det er jeg som har produsert dem, og bildene er nummererte. Noen er solgt. Andre har jeg beholdt selv. Det er mine private bilder som vises her på Ørje, sier Hæggqvist, som bor i Stockholm.

– **Så disse bildene er ikke til salgs?**

– Joda, prislistan finner du där borta, sier den blide stockholmaren.



Sentrale personer under åpningen av James Coignard-utstillingen i Galleri Ørje Brug. Fra venstre gallerisjef Reni Braarud, Harald Tømte, Trond Granlund og Dag Hæggqvist.

Og prisene? De varierer, fra det billigste bildet til 6.900 kroner til det dyreste som koster 12.500 kroner.

Gode venner

– **Hvorfor utstilling i Ørje?**

– Harald Tømte og jeg er gode venner og veteraner i musikkbransjen. Og Tømte er god venn med Jørn Fjeld. Og Jørn er sentral i galleriet her i Ørje. Slik er den sammenhengen, sier Hæggqvist.

Trond Granlund, tidligere velkjent rocker, er blitt eldre og roligere i stilen. Med en intimkonsert sørget han for en fin opptakt til utstillingsåpningen. Der vanket det noe å bite i og forfriskninger i glass med stett.

Anerkjent

James Coignard ble født i Tours i Frankrike i 1925. Han er regnet som en betydelig kunstner i hjemlandet og en grafikkens mester. Gjennom

en lang karriere har han stilt ut sine arbeider over hele verden. James Coignard døde i 2008.

Coignards bilder er stilt ut i Norge et par ganger tidligere. Utstillingen på Ørje var den første utenfor Oslo. Eksklusivt, med andre ord.

– Det er veldig morsomt å få en slik utstilling hit til Ørje. Vi er kjempestolte, sa gallerisjef Reni Braarud, like sprudlende og entusiastisk som alltid.

Bakergåarden Café



KL. 10–17

17. mai

Vi serverer god 17. mai-middag!
Disken bugner av godsaker!

*Dåp, konfirmasjon,
bryllup, jubileum ...*

Har du planer for et selskap eller et arrangement, ta kontakt med oss for *cateringmeny* eller bestilling!



90 40 25 15

MANDAG–ONSDAG 10–16 | TORSDAG–FREDAG 10–18 | LØRDAG 10–16
STORGATA 14, 1870 ØRJE. TLF 90 40 25 15. POST@SLUSEPORTEN.NO



MARKER KOMMUNE

Behov for kontorplass?

Er du i en oppstartsfase eller har hjemmekontor og gjerne vil være i et miljø sammen med andre?



Folk som snakker sammen, skaper sammen

Vi tilbyr gratis «pendler-plasser» til deg som har behov for et sted å sitte en gang imellom, og inntil tre måneder til deg som ønsker kontorplass under etablering.

Mulighet for faglig oppfølging, møterom – og hyggelige mennesker.

Kontakt Vidar Østenby for nærmere info på tlf. 922 40 932 eller e-post: vidar.ostenby@marker.kommune.no



Fotballfolket mimret

Latteren satt løst, minnene strømmet på og historiene kom på løpende bånd da fotballgruppa i Ørje IL inviterte til mimrekveld i anledning 100-årsjubileet.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Ørje IL har i år fått A-lag igjen etter noen magre år. Kanskje er en ny storhetstid på gang. For storhetstid har klubben opplevd før, minst to ganger. Spesielt laget på 1970-tallet markerte seg i det gode selskap. På det beste var Ørje i 3. divisjon. Det vil altså si samme nivå som dagens 2. divisjon. Heltene fra 70-tallet møtte lag som Strømsgodset og andre storheter. Slikt blir det minner av.

Hyggelig kveld

Mimrekvelden på klubbhuset var den første av to slike kvelder. Historien fra første kamp i 1919 og frem til i dag er så fullpakket at det ikke er mulig å gjøre unna alt på en kveld.

– Vi har brukt lang tid på å sette sammen programmet for denne kvelden. Mye er med, men dessverre har vi vært nødt til å utelate endel, sa Kjell Sandli, en av heltene fra storlaget på 70-tallet. Han ledet mimrekvelden, en kveld der han også fikk klubbens æresgave. Det har vært et begivenhetsrikt år for Sandli. På jubileumsfesten ble han utnevnt til æresmedlem. Med seg i mimrekomiteen har Sandli hatt Jon Dehli, Øyvind Ruud, Kay Lund-Pettersen, Arne Nilsen og Tor Fjeld.

3-3 mot Hærland

Ørje ILs aller første fotballkamp ble spilt mot Hærland i 1919. Spillere og publikum syklet fra Ørje til naboen i vest. Kampen endte 3-3. Samme år fikk Ørje sin første fotballbane, og åpningskampen var mot Strømsfoss. Nok en gang ble det 3-3.

Frem til krigen gikk livet sin gang i Ørje-fotballen. Så var det stillstand i fem krigsår. Første kamp etter frigjøringen var mot naboen i øst, Töcksfors IF. 3. juni 1945 vant svenskene 2-1.

I 1949 vant Ørje sitt første seriemesterskap. Fotballen var organisert helt annerledes den gang, men ØIL var best blant sine motstandere.

I 1954 kom Ørje for første gang til første ordinære runde i NM. Det ble 2-6 mot Frigg på Bislett i en kamp der flere av Ørjes spillere fikk hederlig omtale i Oslo-pressen.

1959-laget

Ørje ILs 1959-lag er regnet som et



Mange koste seg på Ørje ILs fotballmimrekveld. Her var både gamle storspillere, ledere, fans og andre med et stort hjerte for Ørje. Noen hadde kommet langveisfra for å delta.

av klubbens beste gjennom tidene. Dette laget slo blant annet Kvik fra Halden 5-2 i seriespillet. Samme sesong ble det 3-0 mot Tistedalen, foran over tusen tilskuere hjemme på Ørje. Sesongen ble kronet med avdelingsmesterskap og senere kretsmesterskap etter uavgjort hjemme og seier borte mot Navestad i KM-finalen.

I 1964 var det slutt på grusen på Ørje Idrettsplass. Den nye gressbanen ble åpnet med kamp mot Askim 5. juli. Arne Nilsen åpnet høytideligheten, sogneprest Riise-Hansen holdt sportsandakt og ordfører Ingvar Bakken tok avspark. Kampen ble imidlertid avbrutt av et heftig tordenvær.

Stort løft

Med ny gressbane fikk Ørje-fotballen et stort løft. Det blomstret i klubben, og en rekke lag gjorde seg bemerket. Talentene utviklet seg i takt med aktiviteten, og det resulterte i klubbens storlag på 1970-tallet. Laget fra «Per Martinsen-epoken» hadde utviklet seg og var blitt til en fryktet motstander for mangt

et lag. Som et solid 3. divisjonslag hørte Ørje IL til blant lagene som luktet på eliten.

Lokale stjerner

Ørje IL hadde et meget godt kollektiv, noen gode arbeidshester og enkeltspillere som hadde det lille ekstra. Sigmund Ødegaard «bøttet» inn mål i årevis. Johnny Lintho var så god at han ble kjøpt opp av Kvik. Kjell Sandli hadde en skuddfot som skremte vannet av motstanderne. Svein Jaavall var bunnsolid i forsvar, Tormod Søby-skogen hadde dribbleferdigheter og var en meget god spiller. Over gjennomsnittet god var også Kjell-Anders Dahlström fra Töcksfors. I tillegg hadde klubben meget solide navn som Johnny Jensen, Gunnar Mehlum, Torgeir Jonvik, Ole Martin Trollsund, Jan Gunnar Berger, Vidar Lindblad, Eddie Dahlström, Aage Syversen, Einar Brandsrud, Hærland-brødrene Per-Arne og Lars Erik Berge, Odd Heyerdal, Alf Martinsen. Leseren får ha oss unnskyldt, for vi har sikkert glemt noen. Det var mange

fotballstjerner i Ørje på 1970- og 80-tallet.

Noen manglet

Under mimrekvelden på klubbhuset var mange av de nevnte på plass. Det var også Arne Nilsen, Tor Fjeld, Nils Skogstad, Sverre Stamnestrø og enda mange til. Men vi savnet noen sentrale fotballpersonligheter. Vi savnet en av de aller største; Sigmund Ødegaard. Og vi savnet Ole Martin Trollsund, Johnny Jensen, John Heyerdal og enda noen til. Og selvfølgelig dem som ikke lenger er blant oss.

Til høsten blir det en ny mimrekveld. Forhåpentligvis vil enda flere dukke opp når den tid kommer. Det fortjener hele klubben og ikke minst komiteen som har gjort en kjempejobb med å samle inn og sortere gamle bilder, utklipp og historier.

Det var en svært hyggelig kveld på Bommen. Også for en gammel bladsmører og motstander fra «fiendeland» i Halden. Undertegnede har fortsatt spor etter harde taklinger og blåmerker ervervet på gamle Ørje Idrettsplass.

Wilse og Spydeberg prestegård

Presten, naturforskeren og forfatteren Jacob Nicolaj Wilse (1735-1801) har satt spor etter seg i Indre Østfold. Nylig ble mannen og ett av hans mange livsverk presentert i et foredrag på Ørje Brug.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Per Kristian Skulberg har vært med på arbeidet med å restaurere Spydeberg prestegård. Dette har pågått lenge, og gården blir i dag brukt blant annet til utleievirksomhet. Spydeberg prestegård har vært gjenstand for omfattende utbedring og restaurering, og det var blant annet dette Skulberg holdt foredrag om til en liten, men svært lydhør forsamling på Bruget.

Spydeberg og Eidsberg

Jacob Nicolaj Wilse ble sogneprest i Spydeberg i 1768, og i løpet av årene han bodde på prestegården skapte han en praktgård med en unik rennessanseshage. Etter årene i Spydeberg ble Wilse sogneprest i Eidsberg.

Per Kristian Skulberg fortalte om Spydeberg prestegård før og nå. Han fortalte om mannen, presten og vitenskapsmannen Wilse. Og han fortalte om hvilken betydning Spydeberg og prestegården har hatt i norsk og internasjonal historie. Blant annet spilte Spydeberg prestegård en avgjørende rolle for å få til en konstruktiv løsning på konflikten med Sverige i 1814.



Per Kristian Skulberg holdt foredrag om Spydeberg prestegård og Jacob Nicolaj Wilse da han nylig besøkte Ørje Brug.

Lørdag i slusene ØRJE 2017



PROGRAM

- 27. mai: Høytidelig åpning av slusene for sesongen med Hurum og Røyken Storband
- 3. juni: Hellebekk
- 10. juni: Hele bygdas sangkor, Marcanto
Pause i tre uker for å slippe Soot-spelet til i slusene
- 8. juli: Bondens dag. Marker Bondelag viser sider ved landbruket. Har også med seg dyr. I Wang-hagen
Samme dag Gummibåtfestival
- 15. juli: Peer Gynt i Ørje sluser ved Nils Skogstad
- 22. juli: Blues and love
- 29. juli: "Povel Ramel & Co"
Samme dag Frimarked i gatene
- 5. august: Geriatrix with the Gunn
Samme dag Kanalleker med "Fløtærлото"
- 12. august: Allsang med Grensegjengen. Med kjente og populære sangere og musikere fra begge sider av grensen.
- 19. august: Ørjegruppa Dæven døtte

HVER LØRDAG KL. 13
27. MAI-19. AUGUST

GRATIS ADGANG
(innendørs ved dårlig vær)



Lions fikk hjelp av flinke barn

Barn fra to lokale barnehager trosset en sur aprilvind for å hjelpe den lokale Lions-klubben med å selge tulipaner. Det var en suksess, for femåringene solgte massevis av blomster.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

Lions Club Marker har i mange år jobbet for å gjøre lokalsamfunnet til et bedre sted å være. Det er samlet inn penger på ulikt vis. Penger som kommer samfunnet til gode.

Rus og narkotika

Den årlige tulipanaksjonen tar sikte på å skaffe penger til den viktige kampen mot narkotika og annet rusmisbruk. To lokale barnehager stilte i slutten av april opp for å hjelpe til med salget. Det var en genistrek, for tulipanene gikk unna i et rasende tempo. Utenfor Coop Prix sto en gjeng 5-åringer fra Annen Etasje barnehage. Jevngamle barn fra Tussilago hadde sin base utenfor Rema 1000. Begge steder var lokalbefolkningen mer enn villig til å kjøpe en bukett tulipaner.

Begge barnehagene byttet mannskap i løpet av dagen. Og de flyttet litt på seg, slik at blomster også kunne kjøpes andre steder i Ørje.

Takk for hjelpen

Lions var selvsagt veldig for-



Utenfor Coop Prix sto denne flinke gjengen fra Annen Etasje barnehage. Fra venstre Angelica, Leander og Kristian. Bak står Charlotte Juliusson fra barnehagen og en fornøyd blomsterkjøper Tormod Huse.

nøyd med innsatsen til de unge blomsterselgerne. Som takk for innsatsen fikk de servert forfrisk-



Barna fra Tussilago barnehage solgte massevis av tulipaner utenfor Rema 1000. Fra venstre Mohammed, Kevin, Anab og William. Bak står to av barnehagens personale, Birgitte Rørvik Nilsson (t.v.) og Kjersti Sætra.

ninger og litt å spise inne i varmen på Marker Bo- og Servicesenter. Det smakte ekstra godt, for ikke

noe øker matlysten mer enn vissheten om at man har gjort en god og viktig innsats.

Bli med på feiringen av 100-ÅRSJUBILEET!

Jubileumsdager 18.-20. mai

Jubileumstilbud!

Eksempler:

Sangean DAB-radio (BTR-160)	(1499,-)	999,-
HomeLine dobbelt vaffeljern	(429,-)	299,-
Kalorik støvsuger inkl 2 pk støvposer	(899,-)	599,-

ZANUSSI hvitevarer:

Zanussi kombiskap (høyde 175 cm)	4299,-
Zanussi kjøleskap (høyde 185 cm)	3999,-
Zanussi vaskemaskin (1200 omdr.)	3299,-
Zanussi tørketrommel (kondens)	3599,-
Zanussi oppvaskmaskin	3199,-

Sportsavdelingen: (OBS: begrenset antall)

Kari Traa fleece dame (599,-)	
Kari Traa treningssokk 5 par (69,-/par)	
Kari Traa 30 l bag (599,- max én pr. kunde)	
Fritidssko (før opptil 799,-)	
Fotballsko	
Sovepose (max én pr kunde)	

**Tilbud
kr 100,-**

DAB-dag
FREDAG 19. MAI vil representant fra Sangean og Roberts demonstrere radioer og adaptore til hjem og bil. Representant fra Electrolux (Zanussi) viser nyheter i hvitevare-avdelingen!
BOLLER TIL ALLE!

GRATIS IS TIL BARNA
torsdag 20. mai

Tegnekonkurranse for barna!
Tegn Nilsen Sport og Elektrisk 100 år og bli med i trekningen av fine premier! Tegningene leveres i butikken.

100-årsquiz
Konkurranseregler i butikken

PØLSE-FEST!
LØRDAG 20. MAI
Gratis pølser til alle!



NILSEN SPORT OG ELEKTRISK
100
1917-2017
år i Storgata 13

Velkommen!



Linn Charlotte Klund fra Marker og kjæresten **Paul Lübbe** fra Tyskland er i gang med sitt store eventyr – en jordomseiling i seilbåt. Akkurat nå er de landkrabber og fortsetter med bil.

Cuba, Jamaica og nye problemer

Bilturen var et tilbakelagt kapittel, og nå skulle vi ta fatt på del to av seilturen. Siden vi kasta loss i Norge har vi på grunn av båtens mange skavanker opptil flere ganger rukket å bestemme oss for og imot jordomseiling. Da vi stod og drømte oss bort ved bredden av Magellanstredet nederst i Patagonia, endra vi nok en gang mening og bestemte oss for å satse alt på å komme rundt kloden.



Plastpest - nei takk! Linn Charlotte i gang med totalrestaurering av skroget.

Mange arbeidstimer har blitt lagt ned siden den gang, både på skrog, rigg og utstyr så vel som på fabrikkgulvet, båtkafeen og plenopptakeren. Forberedelsene starta i fjor, og vi har kommet oss lenger på vei i virkeligheten enn her i Avis Grenseland.

Mange reparasjoner

Det siste halve året har det for det meste gått i reparasjoner, så vi tillater oss i dette reisebrevet å hoppe litt fra sted til sted og lande i Karibien, hvor vi i skrivende stund fortsatt befinner oss.

I Guatemala skulle båten få et løft, med både verftsopphold og et par turer innom seilmakerverkstedet. Bare for å nevne noe. I tilfelle vi skulle komme ut i hardt vær var det kjekt å få skifta skroggjennomføringene som allerede hadde lang fartstid.

Det var et klokt valg å ta båten på land, for da «Amanda-Trabanthea» hang og dingla i krana, så vi for alvor hvor ille det sto til med skroget. Vi hadde neimen ikke seilt mye siden vi la på siste lag bunnstoff, men overgangen fra saltvann til ferskvann hadde ikke falt i smak, og det skulle ikke mer til enn et lite push før tykke malingflak flasset av.

Halvannet år og to klamme orkansesonger etter at vi forlot båten i Rio Dulce var «Amanda» en skygge av seg selv. Med jordslag på fendere og utstyr, solbleka presenning samt betydelig



Fenderne – før og etter. Utrolig hva vær og vind i tropiske strøk stiller i stand på bare halvannet år.

mugg- og algevekst lot ho til å ha ligget der i ti år. Det var bare å finne fram vaskesakene og gå grundig til verks i alle kriker og kroker – og dem er det mange av på en seilbåt. Til skroget trengtes ekspertisehjelp i form av sandblåsing før vi kunne ta pussemaskin og vinkelsliper fatt.

Til Mexico

Det tok sin tid å komme til bunns i «to-do»-lista, og vi kunne sette kurs mot Mexico. Her skulle vi få besøk av en venninne av Linn Charlotte. Venninnen skulle holde oss med selskap over til Cienfuegos på Cuba. Imidlertid var det ikke bare-bare å gi seg ut på det Karibiske Hav midt i stormsesongen – mens orkanvarslene kom på løpende bånd. Mang en gang måtte planene endres, og det endte med at Mari mønstra på i Xcalac, som istedenfor standardruta via Cancún ble stedet for det nyvalgte startskuddet.

Turen ble brått mye mer utfordrende nå som vi hadde hele det langstrakte havet foran oss, fremfor de åtti nautiske milene som skiller Yucatan-halvøya og Vest-Cuba. Men med den truende «Matthew» på frammarsj og ustabile vindforhold kunne vi bare drømme om å komme oss opp til Cancún.

Overfarten ble langt fra noen solskinnsseilas, og da kuling overtok for den labre vinden som dominerte i begynnelsen, ble det haraball. Motvinden tok seg opp, og i takt med at bølgene ble hissigere dalte matlysten. Linn Charlotte fikk seg en flyvetur ut av køya og våkna i sammenstøtet med dørken. Mari, som knapt hadde erfaring med seiling, visste ikke hva ho skulle tru. Var dette ufarlig, mon tro? Ho sonderte terrenget, og så lenge vi andre forholdt oss rolige, slo ho seg til ro med strabasene.

Hyggelig selskap

Det var hyggelig å være tre om bord, og man skulle nesten tru at Mari var født med sjøbein. Med godt humør og lærevilje fikk ho raskt sansen for seilertilværelsen og gikk aldri lei av å ta i et tak.

Etter ni lange dager hadde vi endelig cubansk jord under føttene, og småkvalme sjangla vi bortover brygga. Landsyke er et fenomen vi ikke har altfor mye erfaring med.

Et par dager senere skulle det bli fullt hus ombord idet to andre venninner mønstra på. Nå var venninnejengen Suzy, 2 x Linn og Mari, som studerte spansk sammen i Nicaragua, nesten komplett. Sammen skulle vi tilbringe noen rolige uker på kommunistøya. Det var i det minste det vi hadde sett for oss ...

En stygg skade

Båten ville det imidlertid annerledes, og helgeturen langs den cubanske skjærgården tok en uhyggelig vending. Etter en dag med snorkling og bading på den gyngete ankringsplassen var Paul klar for et siste dykk før det var dags å få middagen på bordet. Heseblesende kom han opp igjen og gjenfortalte hva han hadde sett – en seriøs rift i overgangen mellom skrog og kjøll. Det ble ikke noen felles middag den kvelden. Vi måtte få fart på sakene og straks sette kursen mot kysten. For å lette presset på skroget gikk vi for motor. Likevel røska vind og dønninger i båten, og akkurat nå var ikke disse kreftene til å spøke med. Den to tonn tunge kjøllen stod på spill, og Cienfuegos virket faretruende langt borte.

Etter en nervepirrende kveld, etterfulgt av en uendelig lang natt, hadde vi omsider mari-naen innen rekkevidde. Søvn hadde det blitt så som så med, og for å få fokuset over på noe annet bestemte vi oss for å ta noen turer på land og strand i dagene som fulgte. Tankene surret likevel rundt båten og hele turens framtid. Fasiliteter og verft for seilbåter kunne man nemlig se langt etter på disse trakter.

Cubas varemerke

Sigarer og rom er Cubas varemerke, mens gamle amerikanere setter et særpreg på bybildet. Som regel er bilene fargerike og i forbløffende god stand. I en «snasen» Chevrolet gikk turen først til den flotte byen Trinidad, og deretter til Havana, hvor vi tilbrakte noen fine dager sammen før gjestene måtte sette kursen mot Europa igjen.

Det hadde vært utrolig koselig med besøk, og vi hadde mange fine stunder å se tilbake på, både i cockpiten og mens vi utforska øya. Om Cuba hadde vi hørt så mangt, og vi falt pladask for denne sjarmerende øya med alt den har å by på av opplevelser og møter med de vennlige cubanerne. De er kanskje fattige på kulturell utveksling og materielle forbruksvarer, men desto



Knæsje veteranbiler er hverdagskost på Cuba.



Cuba - Karibiens største øy - var en fargerik drøm.



Trivelig gjenforening med venninnegjengen i Cienfuegos på Cuba.

rikere er de på egen kultur, ferdigheter, utdanning og ikke minst livsentusiasme.

I likhet med de andre tidligere europeiske koloniene er gatene pryda av staselige bygninger i kolonistil. Forresten også mursteinsbygninger. Forskjellen er at disse hverken bærer preg av tidens tann eller er uferdige byggeprosjekter på samme måte som for eksempel i Guatemala, der man ikke betaler skatt av uferdige hus.

Tæller man rundt i Havanna, er det alltid lystige salsatoner og gatemusikk å høre. Gallerier med de flotteste kunstverk på veggene satte prikken over i'en på den kulturelle fronten. Verden har mange meninger om dette sosialistiske samfunnet, og det er lett å få inntrykk av at folk er undertrykte og lider under diktaturet.

Reflekterte mennesker

Mens vi var på Cuba, stifta vi flere bekjentskaper, og det var helt klart en fordel å kunne spansk, noe som gjorde at vi kom vi tettere inn på folk og fikk høre deres versjon. Selv om det er mye propaganda overalt, vil vi påstå at folk ikke er hjernevaska av Fidel Castros parti. Folk er veldig oppegående – ja, når vi tenker etter, er de nok det mest reflekterte folkeslaget vi har møtt på denne siden av Atlanteren.

Flertallet sørget oppriktig da Castro gikk bort, noe vi var vitne til i ukene etter dødsfallet. De er klar over hvilke tiltak han har gjort som gagnar folk flest, noe de vet å sette pris på. På den annen side kan de også sette fingeren på hva som med fordel kan forbedres. Om Cuba kunne vi skrevet en hel bok, så resten av opplevelsene og skildringene får vi ha til gode for ikke å overskrive spalteplassen.



De store folkemassene på revolusjonsplassen i Santiago uttrykte sin sorg over Fidel Castros bortgang.

Fiskebåtverft

Noen uker senere fikk vi avtale med et fiskebåtverft som mente de hadde erfaring med støping av skrog. De hørtes overbevisende ut, så vi takket ja og sendte «Amanda» i krana på ny. Etterpå ble det pussa etter alle kunstens regler, og båten så ikke ut innvendig. Overalt var det fin-fint glassfiberstøv som minna om et lag nysnø. Da nytt glassfibermateriale var på plass, og båten ble erklært god som ny, hadde vi i mellomtida rullet å utvide oppholdstillatelsen og fått med oss det som var verdt å se på øya. Vi var klar for nye horisonter og ville legge inn en kort stopp i Santiago før vi fortsatte nedover i Karibien.

Prøveturen ned til Cubas nest største by satte en stopper for det. Vel framme i marinaen skulle vi bare ta en inspeksjon av reparasjonen. Den var begynt å sprekke opp på ny! Vi gikk rett i kjelleren igjen.

Skulle ettervirkningene av grunnstøtingen til «Amanda»s første eier følge oss resten av turen? Vi syntes det var på høy tid at uflaksen snudde. Alle verftoppholdene tok på både motet og

lommeboka, i tillegg til at den grunnleggende tilliten til båten var i ferd med å forsvinne.

Verftet oppfordra oss til å komme tilbake og gjøre alt fra scratch. Konklusjonen var at de ikke hadde rengjort skikkelig for olje og smuss, slik at materialet ikke fikk feste. Andre mente det hadde skortet på tørketida.

Kurs mot Jamaica

Samme kunne det være. Vi satte ikke liv og båt på spill og ga oss ut på åpent hav i fire dager for å gi dem en sjanse til. Etter mye om og men fikk vi en delvis reklamasjon og valgte å sette kursen mot Jamaica i stedet. Døgnseilasen var langt fra noen fornøyelse, og vel i havn trakk vi et lettelsens sukk. Her fantes et ordentlig seilbåtverft, og i tillegg lyktes det oss å hyre inn en båtingeniør som var ekspert på området. Bortsett fra det var øya et tragisk kapittel. Vi gjennomgikk et lite kultursjokk etter å ha blitt vant til Cuba, der alt var hakket mer velorganisert og sofistikert og man kunne gå på gata uten å bli verbalt overfalt av kommentarer som «Yo what's up? You need anything?».

Folk var veldig pågående og ofte litt små-aggressive, og den evinnelige hasjluhta hvor enn man går, er til å bli kvalm av. For ikke å glemme de gedigne høytalene ved carwash'n. De forsyner hele byen med hip-hop, reggaeton eller hodepine. Det var et mas uten like, men vi kunne ikke bare heise seil og dra når båten sto godt plassert på land.

Reparasjonene varte og rakk, og vi håpa nå at alle gode ting var tre. Tre verftopphold på tre måneder var nok. Dessuten var det siden Trinidad i 2014 tredje gang vi var i land for å få bukt med den evinnelige skrogskaden. Med forrige fiasko friskt i minne ville vi forsikre oss om at det gikk etter boka. Vi sporet opp mannen som i sin tid bygde båten vår, Harald Rolfsnes. Han kjenner Hero'en ut og inn. Bedre fasit kunne vi ikke hatt. Han tilbød seg å svare på spørsmål og kom med flere gode råd som fikk bein å gå på da vi drøfta dem med reparatøren vår. Vi sender en stor takk over Atlanteren og videre over Oslofjorden til Hurum. Om skroget er så bunnsolid som det nå virker, gjenstår ennå å se. Vi krysser både fingre og tær for at skaden er reparert én gang for alle.

Hilsen Linn Charlotte og Paul



INNSPARING?

Jakten på effektivisering og innsparinger kan gi de mest komiske utslag. Ved innkjøringen til Ørje fra sør står dette skiltet. Skulle vært interessant å vite hva Vegvesenet har spart på denne forkortelsen. Foto: Øyvind Ottersen

JOTUN

Kampanje 18.-27. mai



Visir OLJEGRUNNING
NÅ **899,-**
10-liter

OPTIMAL

- Suveren farge, glans og " holdbarhet
- Lange vedlikeholdsintervaller
- Best mot sopp

Ord. pris 1.098,-
Kampanjepris
Nå fra **898,-** /10 liter

-200,-

Lei av å behandle terrassen hvert år?



Trebitt terrassebeis

Finnes i mer enn 20 farger. Ett strøk, inntil 3 års holdbarhet

398,-

standardfarger 3 liter

Odel rød OLJEMALING

550,- /10 liter



**Tilbuds-
pris**

ÅPENT: Man.-fre. 8.30-17.00 • Lør. 9.00-13.00



Kullor

SENTRUM FARGE OG GAVER tidl. Tepper og Milt

Storg. 56, 1870 Ørje. Tel. +47 69 81 14 70



Innsjutt for Soot – løp og kjøp!

Årets Soot-spel nærmer seg med stormskritt. 23. juni er det premiere i Ørje sluser. Fortsatt er det mulig å sikre seg billetter til dette storslagne spillet i hjertet av Ørje Brug.



Soot-spelet hadde egen stand under Vårmarkedet i Ørje. Midt i Storgata kunne regissør og primus motor Anneli Sollie selge billetter og cd-plater og samtidig slå av en prat med alle som ville vite mer om årets Soot-spel.

ØVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

– Vi er i rute, og jeg føler at vi har god kontroll. Prøvene er i gang, og nye og gamle skuespillere har vært på befaring, sier regissør Anneli Sollie.

– **Blir det utsolgt også i år?**

– Ja, det tror jeg. Vi har fortsatt billetter igjen, men jeg tror nok lokalbefolkningen og andre interesserte bør vurdere om det nå er på tide å skaffe seg billetter. Jeg ville ikke tatt sjansen på å vente for lenge.

Dennis og Kjersti

Dennis Storhøi fortsetter som hovedrolleinnhaver Engebret Soot. Store navn som Alexander Rybak og Samuel Frøler får vi også se igjen. I tillegg til en

stor stab av flinke amatører fra nær og fjern.

Nytt navn på plakaten i år er Kjersti Elvik. Sammen med Dennis Storhøi og Anneli Sollie var hun nylig på befaring på Ørje Brug. Der benyttet de anledningen til å få med seg kunstutstillingen i galleriet.

Kjersti Elvik er blant annet kjent fra den populære norske TV-serien «Vestavind». Hun var også med i filmatiseringen av Anne Holts krimromaner «Salige er de som tørster» og «Blind gudinne». For førstnevnte rolle fikk hun Amandaprisen 1998 i klassen beste kvinnelige skuespiller.

I 2009 hadde Kjersti Elvik en betydelig rolle i musikalen «Mamma Mia» i Oslo, og i 2016 spilte hun Ruth i julekalenderen «Snøfall» på NRK.

HEL VED på Bruget

Besøkende på Ørje Brug har den siste tiden kunnet glede seg over noen flotte vedstabler. Hvorfor de er stablet slik har det ikke vært så lett å tenke seg til. Da er det godt å ha Reni Braarud innenfor rekkevidde. Den energiske damen, som styrer kunstgalleriet på Bruget, forteller at vedstablene er en del av forberedelse til årets sommerutstilling. Den heter «Hel Ved» og åpner lørdag 24. juni.



Ved er temaet for årets sommerutstilling i Galleri Ørje Brug. Foto: Øyvind Ottersen

Det skjer i Marker

16. MAI TIL 17. JUNI

MAI

TIRSDAG 16.

16. mai-arrangement for ungdom i Marker. Konsert og aktiviteter, grilling og hygge. Sted: Markerhallen fra kl. 18. Ved dårlig vær flyttes arrangementet til Ungdommens Kulturhus. Arrangør er UKH og Ungdomsrådet.

Fotball 7. divisjon: Ørje IL – Korsgård spilles på Ørje kunstgress kl. 19.

ONSDAG 17.

Norges nasjonaldag. Tradisjonell feiring med barnetog og en rekke aktiviteter. Se annonse på side 3.

FREDAG 19.

Jeriko ungdomsklubb i Stikle bedehus kl. 20.

TIRSDAG 23.

Årets store vårdugnad på Bondestua i Rødenes fra kl. 17. Etter arbeidet blir det kveldsmat, sosialt samvær og forhåpentligvis noen gode historier.

ONSDAG 24.

Kino i Marker rådhus. Kl. 18 vises «Smurfene: Den Hemmelige Landsbyen». Kl. 20 er det premierevisning av «Pirates of the Caribbean: Salazar's Revenge».

Konsert med Hellebekk på Bakergaarden kl. 19.30. Salg av mat og drikke.

TORS DAG 25.

Fotball 7. divisjon: Ørje IL – Greåker 2 spilles på Ørje kunstgress kl. 20.15.

FREDAG 26.

Jeriko ungdomsklubb i Stikle bedehus kl. 20.

LØRDAG 27.

Sesongåpning for Lørdag i slusene kl. 13. Det blir en times gratis underholdning i Ørje sluseamfi. Hurum og Røyken Storband spiller. Sesongåpning av Ørje sluser. Halden Padleklubb markerer starten på Kanalturen 2017. Haldenvassdragets Kanalmuseum holder åpent fra kl. 11 til kl. 15.

ONSDAG 31.

Temaet er «**Ville vekster som medisiner**» når Rødenes Sanitetsforening inviterer alle interesserte til Vestheim Grendehus kl. 19. Det er Barbro Kvaal som holder kveldens foredrag.

JUNI

TORS DAG 1.

Konsert kl. 18 med elever fra kulturskolen i Marker og ungdommer fra UKH. Sted: Ungdommens Kulturhus på Ørjetun.

FREDAG 2.

Jeriko ungdomsklubb i Stikle bedehus kl. 20.

LØRDAG 3.

Loppemarked på Sjøglimt leirsted. Arrangør er Normisjon, Sjøglimt.

Haldenvassdragets Kanalmuseum

holder åpent fra kl. 11 til kl. 15.

Lørdag i slusene kl. 13. En times gratis underholdning i Ørje sluseamfi. Hellebekk spiller.

ONSDAG 7.

Unionsoppløsningen.

Kino i Marker rådhus kl. 18 og kl. 20.

FREDAG 9.

Informasjonsmøte for hytteeiere i Marker og andre interesserte fra kl. 12 til kl. 18 (og kanskje enda en stund til om det skulle være ønskelig). Sted: Utenfor Rema 1000 Ørje.

«**Innsiden Ut**». UKHs dansegruppe viser i Marker rådhus kl. 18 en danseforestilling om følelser.

Jeriko ungdomsklubb i Stikle bedehus kl. 20.

LØRDAG 10.

Knøtteturnering i fotball i Marker Idrettspark kl. 09 til kl. 18. G-Sport og Ørje IL står for arrangementet, som er en jubileumscup i anledning feiringen av Ørje ILs 100 år.

Haldenvassdragets Kanalmuseum

holder åpent fra kl. 11 til kl. 15.

Lørdag i slusene kl. 13. En times gratis underholdning i Ørje sluseamfi. Mark-Canto står for det kunstneriske.

«**Innsiden Ut**». UKHs dansegruppe viser i Marker rådhus kl. 18 en danseforestilling om følelser.

SØNDAG 11.

Sommeravslutning i Stikle bedehus.

Kanoslusing i Ørje sluser.

TIRSDAG 13.

Kommunestyremøte i Marker rådhus kl. 18.

FREDAG 16.

Fotball 7. divisjon: Ørje IL – Lande spilles på Ørje kunstgress kl. 19.

Jeriko ungdomsklubb i Stikle bedehus kl. 20.

LØRDAG 17.

Marker Lions arrangerer sitt store, årlige **loppemarked** utenfor Marker rådhus fra kl. 10 til kl. 13.

Haldenvassdragets Kanalmuseum

holder åpent fra kl. 11 til kl. 15.

KIRKENE

Info om arrangementer i våre lokale kirker – se nettsiden www.kirken.no

Faste aktiviteter i Marker

Bowls hver torsdag i Marker rådhus kl. 16.

Turkafé på Marker Bo- og Servicesenter hver onsdag kl. 16.

Tjukkasjengen går tur hver torsdag kl. 18 fra Marker rådhus.

MARKER KOMMUNE

Besøksadresse: Storgt 60, 1870 Ørje
Postadresse: Postboks 114, 1871 Ørje
Sentralbord: 69 81 05 00. **SMS:** 454 06 597
Epost: post@marker.kommune.no



www.marker.kommune.no

Frivilligsentralen, tlf. 454 03 762

E-post: frivillig@marker.kommune.no

Rådhuset – sommertid

Kontorene i Marker rådhus har i perioden 1. mai til 25. august åpent mandag-fredag fra kl. 07.30 til kl. 15. Sentralbordet er åpent mandag-fredag fra kl. 08 til kl. 15.

Vakttelefon

- Legevakt: 116 117
- Veterinærvakt: 954 87 330
- Barnevern: 91 38 92 93
- Vann/avløp: 92 42 33 20

Åpne kommunale møter

Plan- og miljøutvalget: Tirsdag 23. mai kl. 18.30.

Oppvekst og omsorgsutvalget: Tirsdag 23. mai kl. 18.30.

Formannskapet: Torsdag 1. juni (heldagsmøte).

Kommunestyret: Tirsdag 13. juni kl. 18.

Plan- og miljøutvalget: Tirsdag 20. juni kl. 18.30.

Møtested: Marker rådhus

Marker bibliotek

Marker bibliotek har sommeråpent fra 30. mai til 31. august. Åpningstidene blir da tirsdag kl. 10-17, torsdag kl. 10-17.

Grensen gjenvinningsstasjon

Åpent torsdager kl. 14-19.

Husk brannfaren!

I tidsrommet 15. april til 15. september er det forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark uten tillatelse fra kommunen.

Kommunestyret selv kan gjennom lokal forskrift fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann.

Ledige stillinger

Fagansvarlig pleie og omsorg. Prosjektstilling 60 prosent. Marker bo- og servicesenter. Søknadsfrist: 21. mai.

Helsefagarbeider – hver annen helg og hver tredje helg ved Marker bo og servicesenter og hjemmesykepleien. Åpen søknad.

Kontaktpersoner for stillingene:

Morten Aalborg, mobil 906 78 916 eller Åshild Hamberg, mobil 995 01 669.

Fullstendig utlysningstekst og søknadsskjema på kommunens hjemmeside.

Strikke kafé

Det er strikke kafé på biblioteket hver tirsdag fra kl. 12 til kl. 14.

Sommerles



BLI MED PÅ BIBLIOTEKENES SOMMERLES!

1. juni - 31. august

- for alle barn i 1.-7. klasse
- vinn premier underveis
- følg en spennende historie
- registrer leste bøker på nett

DELTA PÅ SOMMERLES.NO



Sommeren nærmer seg, og vi i biblioteket inviterer alle elever i 1. til 7. klasse til å lese så det freser fra 1. juni til 31. august. I fjor vant Marker-barna med flest leste bøker per deltager i Østfold. Vi hadde også høyest andel deltagelse i prosent i forhold til hvor mange elever vi har i kommunen. For dette fikk vi en pengepremie som ble brukt på forfatterbesøk av Eldrid Johansen i november i fjor.



Jens Myhren foran MS «Brekke» på Tangen brygge i Tistedal. – Båtens nye navn er registrert, men det gjenstår å male på navnet, sa Myhren da vi traff ham i Tistedal tidlig i mai.

Hun ligger nymalt og fin ved Tangen brygge i Tistedal. MS «Brekke» mangler bare å få påmalt sitt nye navn og deretter en siste finpuss før sesongstart i Haldenkanalen. Den nye eieren Jens Myhren er både spent og glad.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST OG FOTO

– Det er klart jeg er spent. Men det er først og fremst en positiv forventning jeg har. En forventning om en morsom utfordring i det flotte Haldenvassdraget, sier Myhren.

Erfaren båtmann

For ordens skyld: MS «Brekke» er den samme båten som inntil nylig het MS «Strømsfoss».

– Da jeg fikk høre at MS «Strømsfoss» var til salgs, tenkte jeg ikke så mye på det. Men både min datter Signe og hennes mann Anders har maritim utdanning. Vi har alle tre mest erfaring fra saltvann, men etter hvert som vi pratet om denne muligheten i vassdraget, modnet tanken seg. Så ble det til at båten ble kjøpt. Først og fremst for de unges del. Jeg ser det slik at jeg som investor og «syvende-far-i-huset» hjelper dem i gang. Får vi en sesong eller to på nakken, vil de nok klare seg uten min hjelp, sier Jens Myhren. Selv driver han blant annet firmaet Skip og service i Sponvika. Slepebåter er spesialiteten. Men Jens Myhren har «rubbel og bit» av sertifikater og tillatelser, så en bedre og mer erfaren mann til å drive trafikk i Haldenkanalen finnes neppe. Dessuten er han en knakende hyggelig kar. En egenskap man heller ikke skal kimse av.

Driften av MS «Brekke» blir et rent familieforetak. Jens Myhren vil ta i et tak når det trengs. Det vil også kona Turid Forsell Myhren gjøre.

Datteren og svigersønnen vil stå for den daglige driften av båten og selskapet.

Base i Tistedal

– Vi bor i Sponvika, og det er praktisk, men i mine øyne også fornuftig, å la båtens base være i Tistedal. Da kjører vi passasjerer innover i vassdraget og tilbake igjen.

Onsdag 14. juni går den første ordinære ruteturen, men før den tid blir det noen charterturer.

– Vi vil ha faste ruter mellom Tistedal og Strømsfoss på torsdager og søndager. På onsdagene seiler vi fra Tistedal, gjennom Brekke sluser og inn til Krappeto før vi snur og vender tilbake til Tistedal, sier Signe Simensen Myhren. Hun er daglig leder for MS «Brekke»s virksomhet i Haldenkanalen. Hennes mann Anders Simensen Myhren er tiltenkt jobben som kaptein ombord, selv om pappa Jens nok vil ha det ansvaret den første tiden. Anders er for tiden opptatt med turisttrafikk i fjordene på Vestlandet. Denne oppgaven vil han kombinere med kapteinjobben på MS «Brekke».

Hva med Ørje?

Interessen for Haldenkanalen og vassdraget generelt er minst like stor nord for Strømsfoss. Har MS «Brekke» tenkt seg videre nordover i vassdraget?

– I første omgang blir det ingen ruter helt til Ørje, men vi er klart over interessen. Kanskje kan vi få til noen turer til Ørje og kanskje også

helt til Skulerud. Jeg vet dessuten at det er ting på gang i forhold til DS «Turisten». Havner den på Ørje, kan det kanskje være aktuelt at vi samarbeider for å få til rutetraffikk i hele kanalens lengde, sier Jens Myhren.

MS «Brekke»

Det var Odd Berg i Halden som i 1985 hentet båten fra Rhinen i Tyskland til Haldenvassdraget. Fordi det gamle dampskipet lå på Femsjøens bunn, anså Berg det som naturlig at den nye rutebåten fikk navnet MS «Turisten».

Etter hvert tok Tore Nybro Hansen og Tor Olav Bøen i Aremark over driften. Senere var det Asbjørn Otto Braarud på Ørje som drev selskapet. I over ti år sørget han for en blomstrende virksomhet. De siste årene har Jan Tore Skofterud drevet båten, under navnet MS «Strømsfoss». Dette navnet kom til da dampskipet gjenoppsto og kom tilbake til vassdraget i 2009. Eierne mente at motorbåten burde skifte navn for å unngå sammenblandinger.

Nå er altså en ny eier på plass. Jens Myhren har byttet ut Strømsfoss-navnet med Brekke. Slusene på Brekke er en stor turistattraksjon, og Myhren vil at båtens navn skal knyttes opp mot de flotte slusene.